

Endodonti

Om specialiteten

Specialiteten endodonti karaktäriseras av utredning, diagnostisering och behandling av patienter som har sjukdomar eller förändringar i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna vilket kräver avancerad endodontisk behandling.

Kompetensområdet omfattar bl.a.

- fördjupade kunskaper om etiologi till och diagnostisering vid patologiska tillstånd i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna,
- kunskaper om sambanden mellan patologiska tillstånd i tandpulpan, patologiska tillstånd i de periradikulära vävnaderna och det allmänna hälsotillståndet,
- utredning vid akut och långvarig smärta i de orofaciala vävnaderna, och
- behandling vid infektiösa och inflammatoriska tillstånd i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna.

Samverkan med andra specialiteter och professioner eller yrkesgrupper i tandvården såväl som i hälso- och sjukvården är centralt för specialiteten.

Om målbeskrivningen

Tandläkarnas ST är en målstyrd utbildning vilket innebär att den utgår från uppsatta mål. Dessa mål finns presenterade i en målbeskrivning för varje specialitet. I målbeskrivningen anges den kompetens som en nybliven specialist inom specialiteten ska ha. Den ska användas i utformningen av en ST-tandläkares utbildning och vid bedömningen av hans eller hennes kompetens.

Målbeskrivningen är indelad i olika delmål. De har olika omfattning och kan ta olika lång tid att uppnå. Några av delmålen är specialitetsövergripande (SÖ). De är likadant formulerade och gäller för flera specialiteter. Andra är specialitetsspecifika och gäller alltså endast för en specialitet.

Delmålen består av strecksatser. Vissa av dem inleds med formuleringen ”uppvisa kunskap om” och anger vilka *kunskaper* som en ST-tandläkare ska ha tillägnat sig under utbildningen. Andra inleds med ordet ”kunna” och anger antingen *färdigheter* eller *förhållningssätt* som en ST-tandläkare ska ha utvecklat under sin utbildning.

Odontologiskt omhändertagande används i målbeskrivningen som en vid benämning för de åtgärder som en tandläkare vidtar inom ramen för sin specifika specialistkompetens, såväl polikliniskt som i slutenvård. Åtgärderna omfattar t.ex. utredning, bedömning, diagnostisering, prognostisering, behandling och uppföljning. Behandlingen kan vara såväl förebyggande som rehabiliterande, såväl kirurgisk som icke-kirurgisk. Även remittering till andra aktörer i vård (tandvård och hälso- och sjukvård) och omsorg kan ingå i *odontologiskt omhändertagande*.

Målbeskrivning för specialiteten endodonti

Denna målbeskrivning innehåller delmålen:

SÖ 1 – SÖ 9

Endodonti 1 – Endodonti 11

Specialitetsövergripande delmål

SÖ 1	Kompetenskrav
Leda professionsutvecklingen	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna ta ansvar för utvecklingen av undersöknings- eller behandlingsrutiner inom den egna specialiteten – kunna förmedla kunskaper inom den egna specialitetens ämnesområde till olika målgrupper – kunna ta ansvar för samverkan mellan den egna specialiteten och t.ex. andra specialiteter, professioner och organisationer – kunna ta ansvar för det kontinuerliga lärandet på arbetsplatsen – kunna ta ansvar för att förbättrande åtgärder genomförs med utgångspunkt i systematiska utvärderingar av arbetsplatsens processer och rutiner – kunna ta ansvar för integrering och utfasning av tekniker och metoder

SÖ 2	Kompetenskrav
Samhällsodontologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna tillämpa lagar och andra författningar som gäller för specialisttandvården – uppvisa kunskap om specialisttandvårdens styrning och organisation – uppvisa kunskap om faktorer som påverkar hälsan och skillnader mellan olika grupper i samhället i fråga om den orala hälsan – uppvisa kunskap om hur insatser på samhällsnivå kan påverka den orala hälsan hos befolkningen och hur insatserna kan organiseras

SÖ 3	Kompetenskrav
Kommunikation, pedagogik och samarbete	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna presentera och förklara odontologisk eller medicinsk information på ett tydligt och tillgängligt sätt, såväl muntligt som skriftligt – kunna anpassa sättet att kommunicera med patienter och närstående med utgångspunkt i individuella behov och kommunikativa förmågor – kunna ge patienter och närstående svåra besked respektfullt, empatiskt och med lyhördhet – kunna planera och genomföra undervisning för olika målgrupper – kunna handleda och instruera kollegor och andra medarbetare – kunna ta ansvar för det multiprofessionella teamarbetet kring enskilda patienter

SÖ 4	Kompetenskrav
Vetenskap	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna delta i kunskapsutvecklingen inom den egna specialiteten – kunna kritiskt granska och värdera odontologisk eller medicinsk vetenskaplig information – kunna tillämpa ett vetenskapligt förhållningssätt i det dagliga arbetet

SÖ 5	Kompetenskrav
Etik	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna identifiera etiska problem och analysera dem på ett strukturerat sätt – kunna hantera värdekonflikter i det dagliga arbetet

SÖ 6	Kompetenskrav
Mångfald och jämlikhet	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om hur diskriminering och ojämlikhet i samhället uppstår – uppvisa kunskap om hur diskriminering och ojämlikhet i tandvården kan förebyggas och motverkas

SÖ 7	Kompetenskrav
Patienter med särskilda behov	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna identifiera patienter med särskilda behov och vidta adekvata åtgärder – kunna samarbeta i nätverk kring patienter med särskilda behov

SÖ 8	Kompetenskrav
Barn	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om barns normala utveckling – uppvisa kunskap om förhållanden under vilka barn kan fara illa, risk- och skyddsfaktorer i samband med att barn far illa samt tecken på att barn far illa

SÖ 9	Kompetenskrav
Geriatric	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa det odontologiska omhändertagandet av äldre patienter med utgångspunkt i deras särskilda förutsättningar och behov

Specialitetsspecifika delmål

Endodonti 1	Kompetenskrav
Psykologi och psykiatri	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om hur psykisk ohälsa och psykiatriska sjukdomar och tillstånd kan interagera med smärta och övrig symtombild – kunna odontologiskt omhänderta patienter med psykisk ohälsa eller psykiatriska sjukdomar eller tillstånd

Endodonti 2	Kompetenskrav
Odontologiskt omhändertagande vid invärtesmedicinska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna bedöma hur sjukdomar eller förändringar i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna hos en patient påverkar invärtesmedicinska sjukdomar eller tillstånd – kunna odontologiskt omhänderta patienter med invärtesmedicinska sjukdomar eller tillstånd

Endodonti 3	Kompetenskrav
Odontologiskt omhändertagande vid hematologiska och onkologiska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om hematologiska och onkologiska sjukdomar och tillstånd som kan påverka orala sjukdomar och tillstånd – uppvisa kunskap om hur orala sjukdomar och tillstånd kan påverka hematologiska och onkologiska sjukdomar och tillstånd – kunna odontologiskt omhänderta patienter med hematologiska eller onkologiska sjukdomar eller tillstånd

Endodonti 4	Kompetenskrav
Odontologiskt omhändertagande vid neurologiska sjukdomar och tillstånd	<p>Den specialistkompetenta tandläkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om neurologiska sjukdomar och tillstånd som kan påverka orofaciala sjukdomar och tillstånd – kunna bedöma hur neurologiska sjukdomar eller tillstånd hos en patient påverkar odontologiska symtom – kunna odontologiskt omhänderta patienter med neurologiska sjukdomar eller tillstånd
Endodonti 5	Kompetenskrav
Öron-, näs- och halssjukdomar	<p>Den specialistkompetenta tandläkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om sjukdomar och tillstånd i öron-, näs- och halsområdet som kan påverka orofaciala sjukdomar och tillstånd – uppvisa kunskap om hur sjukdomar och tillstånd i öron-, näs- och halsområdet kan interagera med orofaciala sjukdomar och tillstånd
Endodonti 6	Kompetenskrav
Toxikologi	<p>Den specialistkompetenta tandläkaren ska</p> <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om toxiska och allergiska reaktioner som kan sättas i samband med dentala material som används i behandling av sjukdomar eller förändringar i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna – kunna utreda patienter med symtom som kan sättas i samband med dentala material – kunna omhänderta patienter med symtom som kan sättas i samband med dentala material

Endodonti 7	Kompetenskrav
Oralpatologiska sjukdomar och tillstånd	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om etiologi till samt patogenes och histopatologi vid orala slemhinneförändringar – uppvisa kunskap om symtom på och diagnostisering av orala slemhinneförändringar – uppvisa kunskap om etiologi till samt patogenes och histopatologi vid förändringar i orala hårdvävnader och angränsande mjukvävnader – uppvisa kunskap om symtom på och diagnostisering av förändringar i orala hårdvävnader och angränsande mjukvävnader

Endodonti 8	Kompetenskrav
Läkemedel	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna anpassa en specifik läkemedelsbehandling till en patients övriga läkemedelsbehandling och hans eller hennes samtliga sjukdomar och tillstånd – kunna ordinera läkemedel vid behandling av akut och långvarig smärta samt inflammatoriska tillstånd som har sitt ursprung i orofaciala vävnader

Endodonti 9	Kompetenskrav
Radiologi	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – uppvisa kunskap om metoder inom radiologi som har betydelse för behandlingsplanering och odontologisk behandling vid inflammatoriska tillstånd i orofaciala vävnader – kunna bedöma radiologiska undersökningsresultat vid odontologiskt omhändertagande av patienter med inflammatoriska tillstånd i orofaciala vävnader

Endodonti 10	Kompetenskrav
Smärta	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna utreda och diagnostisera patienter med smärta i huvud- och halsområdet som har sitt ursprung i sjukdomar eller förändringar i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna

Endodonti 11	Kompetenskrav
Diagnostisering, behandling och uppföljning	Den specialistkompetenta tandläkaren ska <ul style="list-style-type: none"> – kunna värdera och tillämpa de undersöknings- och diagnostiseringsmetoder som används inom endodonti – kunna utreda patienter med oklara dentala infektionstillstånd eller tandrelaterade smärtor av akut eller långvarig karaktär – kunna prognostisera sjukdomar och förändringar i tandpulpan och de periradikulära vävnaderna samt behandlingen av dessa – kunna odontologiskt omhänderta patienter med oklara dentala infektionstillstånd eller tandrelaterade smärtor av akut eller långvarig karaktär – kunna omhänderta patienter med behov av avancerad endodontisk behandling – uppvisa kunskap om hur valet av rehabiliterande åtgärd påverkar den endodontiska behandlingen